

Yttrande över remiss från Miljödepartementet angående betänkandet Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet (SOU 2019:13) (dnr. M2019/00661/S)

Sammanfattning av SLU:s synpunkter

- SLU är positiv till förslaget att regeringen ska se genomförandet av Agenda 2030 som en del av statsförvaltningens ordinarie arbete genom att tydliggöra myndigheternas ansvar i myndighetsförordningen.
- SLU är positiv till delegationens förslag att regeringen bör ge de statliga myndigheterna i uppdrag att aktivt ställa hållbarhetskrav vid offentlig upphandling i den omfattning som regelverket medger.
- SLU instämmer i delegationens förslag och bedömningar om Agenda 2030 i finansieringen av forskning och innovation.
- SLU avvisar delegationens förslag att UKÄ får ett särskilt uppdrag att utvärdera lärosätenas arbete med att främja en hållbar utveckling och föreslår i stället att hållbar utveckling inkluderas i UKÄ:s ordinarie granskningar av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete.

Generella synpunkter

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har fokuserat på de delar som särskilt berör oss som akademi och som en del av statsförvaltningen, d.v.s. kapitel 4 och 7 samt kapitel 8.1 och 8.2.

Kapitel 4. Sveriges åtagande kräver handling, s. 57

Agenda 2030 är ett svar på ett antal utmaningar som mänskligheten står inför så som klimatförändringar, ojämlikhet och folkhälsa. I den handlingsplan som regeringen beslutat om nämns sex prioriterade fokusområden däribland: kunskap och innovation, en hållbar och hälsosam livsmedelskedja, hållbara samhällen samt

en samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi, fokusområden där SLU:s verksamhet har stor betydelse. Åtgärder inom dessa områden bedöms ge särskilt stor effekt för att uppnå agendans mål.

Kapitel 7. Stärkta förutsättningar för staten, s. 89

SLU är positiv till förslaget att regeringen ska se genomförandet av Agenda 2030 som en del av statsförvaltningens ordinarie arbete. SLU ser gärna en tydligare uppföljning av de nya kraven för statsförvaltningen, men inte enbart som ett uppdrag till den Agenda 2030-kommitté som föreslås (kapitel 6) utan även mer direkt för statens olika organ.

Kapitel 7.2. Ansvar för hållbar utveckling i myndighetsförordningen, s. 91

SLU är positiv till delegationens förslag att tydliggöra myndigheternas ansvar i myndighetsförordningen och bedömningen att regeringen bör stärka sin kapacitet att möta behovet av samordnad styrning i genomförandet av Agenda 2030. SLU vill samtidigt betona betydelsen av myndigheternas eget samarbete för hållbar utveckling och den gemensamma avsiktsförklaring mellan 62 myndigheter som SLU var första universitet att underteckna.¹ SLU deltar i det GD-forum som SIDA samordnar och som i november 2018 beslutat om en styrstruktur för fortsatt samverkan.

På s. 94, i översta stycket, nämns regleringsbrev som ett styrmedel. En del myndigheter har fått specifika mål och återrapporteringskrav kopplade till agendan i sina regleringsbrev, bl.a. Havs- och vattenmyndigheten. För universitet och högskolor bör regeringen överväga att införa tydligare målformuleringar för hur de ska arbeta med Agenda 2030 och vad de förväntas uppnå. Detta är viktigt för att möjliggöra en konkret och meningsfull återrapportering.

Kapitel 7.5. Hållbar upphandling i staten, s. 100

SLU är positiv till förslaget att regeringen bör ge de statliga myndigheterna i uppdrag att aktivt ställa hållbarhetskrav vid offentlig upphandling i den omfattning som regelverket medger, men rekommenderar att regeringen även ställer större krav på alla myndigheter att följa upp ställda hållbarhetskrav.

SLU är positiv till att Kammarkollegiet lyfts fram som en myndighet med särskilt framskjuten roll i att utgöra ett gott exempel (s. 101, näst sista stycket). SLU anser att regeringen skulle kunna specificera ännu tydligare hur och i vilken omfattning Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet ska ställa hållbarhetskrav i upphandling av ramavtal som berör alla statliga myndigheter.

Kapitel 8.1. Agenda 2030 i finansieringen av forskning och innovation, s. 105

SLU är positiv till delegationens förslag och bedömningar i detta kapitel och instämmer i att det måste finnas en vetenskaplig grund för åtgärder som syftar till att uppnå agendans mål och delmål. SLU arbetar för att vidareutveckla konceptet

¹ <https://www.slu.se/ew-nyheter/2017/6/fordjupat-slu-engagemang-for-agenda-2030/>

med så kallade *framtidspattformar*², som kännetecknas av ett tvär- och mångvetenskapligt arbetssätt med framtidsperspektiv, där verksamheten bedrivs i samverkan med relevanta samhällsaktörer. SLU:s framtidsplattformar – Framtidens djur, natur och hälsa, Future Food, Future Forests, Urban Futures – har hållbarhetsmålen i fokus för sin verksamhet och kan bidra med erfarenheter till den utredning om tvärdisciplinär kompetens som delegationen föreslår.

Kapitel 8.2, Stärk kompetensen om hållbar utveckling hos dagens och morgondagens yrkesverksamma, s. 111

SLU delar delegationens uppfattning att det är viktigt att universitet och högskolor integrerar hållbar utveckling i kurser och program i enlighet med högskolelagen. SLU håller också med om att det är viktigt att högskolesystemet underlättar för livslångt lärande.

SLU avvisar delegationens förslag att ge UKÄ i uppdrag att senast 2022 göra en utvärdering av universitetets och högskolors arbete med att främja en hållbar utveckling. Såsom delegationen konstaterat har UKÄ nyligen (2017) gjort en sådan utvärdering. SLU anser att utvärderingar har ett viktigt syfte i att synliggöra, förbättra och utveckla verksamhetens resultat och kvalitet. Utvärderingar har emellertid en kostnad, inte minst i form av nedlagd tid för dem som följs upp eller utvärderas.

Universitet och högskolor är föremål för en mängd ej samordnade och ibland delvis överlappande utvärderingar från flera olika aktörer, såsom t.ex. regering, statliga myndigheter och privata finansiärer. Den sammanlagda omfattningen är betydande. Det är därför viktigt att noga överväga den uppskattade nyttan av en utvärdering i förhållande till dess förväntade kostnader. Utvärderingar bör inte upprepas förrän de åtgärder som beslutats som resultat av tidigare utvärderingar har hunnit verkställas samt ge resultat. Det bör också finnas tid för analys och utveckling av själva utvärderingens form, omfattning och relevans innan den upprepas. En ny utvärdering som här föreslagits redan inom fem år skulle inte främja universitetets och högskolors arbete med hållbar utveckling i undervisningen.

SLU föreslår att hållbar utveckling och andra områden som är utpekade i högskolelagen, istället för att vara föremål för tematiska utvärderingar, inkluderas i UKÄ:s granskningar av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete. Ett fullgott arbete med kvalitetssäkring bör inkludera högskolelagens alla skrivningar. I annat fall riskerar dessa områden att bli något som hamnar utanför lärosätenas gängse arbete med kvalitetssäkring och därmed bli en angelägenhet enbart för dem som redan arbetar med dessa frågor på olika nivåer

² <https://www.slu.se/forskning/framtidens-forskningsprogram/>

Specifika synpunkter

Kapitel 8.1. Agenda 2030 i finansieringen av forskning och innovation, s. 105

SLU är kritisk till förslaget att införa en gemensam klassificering av ansökningar i relation till målen i Agenda 2030 (sist i rutan på s. 105 samt i sista stycket på s. 110). Om detta till exempel görs i form av enbart kryssrutor för de olika målen kan det skapa innehållslös information eftersom många forskningsprojekt berör flera av målen och målen samverkar i en helhet. Forskarna bör i stället ges utrymme att beskriva genomslagskraften av projektet genom att besvara frågor som: "Beskriv projektets huvudsakliga bidrag till att uppfylla hållbarhetsmålen", något några finansiärer redan efterfrågar.

Kapitel 9.5 Hållbar upphandling i kommuner och landsting, s. 125

SLU instämmer med delegationens bedömning att kommuner och landsting fullt ut ska kunna använda den potential som finns inom ramen för offentlig upphandling, men vill betona vikten av att beakta djurvälzfärden som en del i en hållbar upphandling. Djurvälzfärd är inte bara av vikt för djuren i sig utan har även betydelse för uppfyllelsen av flera hållbarhetsmål.

Kapitel 10.1 Nationellt Agenda 2030-forum, s.127

SLU vill betona vikten av att ett nationellt Agenda 2030-forum även bör inkludera aktörer som arbetar med djurvälzfärdsfrågor, då detta är av stor betydelse för bl.a. en hållbar och effektiv livsmedelsproduktion.

Kapitel 11.4 Privata beställare, leverantörer och offentlig upphandling, s. 136

Se specifika synpunkter under rubrik 9.5 Hållbar upphandling i kommuner och landsting.

Kapitel 13.1 Civila samhällets aktörer, s. 151

SLU vill belysa att det finns flera seriösa natur- och djurskyddsorganisationer som aktivt arbetar för en hållbar djurhållning och en hållbar livsmedelsproduktion på både nationell och global nivå.

Kapitel 14.2 Politiska åtgärder och insatser ger effekt, s. 162

SLU delar delegationens bedömning att Sverige bör vara fortsatt pådrivande i EU och i internationella organ.

Beslut om detta yttrande har fattats av vicerektor Ylva Hillbur efter föredragning av samverkanskoordinator Mariette Manktelow. Innehållet har utarbetats med stöd även av miljöanalyssekreterare Göran Adelsköld, miljöchef Johanna Sennmark, forskningssekreterare Boel Åström, biträdande föreståndare Margareta Steen och kvalificerad handläggare Elina Åsbjer vid Nationellt centrum för djurvälstånd, samt professor i miljökommunikation Anke Fischer.

Ylva Hillbur

Mariette Manktelow